

Soortenonderzoek naar vleermuizen te Overhoeken, Assendelft

Een aanvullend onderzoek naar de gewone
dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis,
laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis,
watervleermuis en de gewone
grootoorvleermuis in het kader van de wet- en
regelgeving voor natuur

Sweco Nederland B.V.
Onderwerp Handelsregister 30129769
Soortenonderzoek naar
vleermuizen te Overhoeken,
Assendelft
Projectnummer 51002886
Klant OBAN/AM
Datum 05-09-2022
Auteur Luca Prins
Document referentie NL22-648800269-31198

Gecontroleerd door

Raisja Spijker

Vrijgegeven door

Maarten Mouissie

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Ligging plangebied	4
2	Wettelijk kader	6
3	Vleermuizen.....	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Methode	10
3.3	Resultaten	11
3.3.1	Eerste bezoek vliegroute	11
3.3.2	Tweede bezoek vliegroute	11
3.4	Effecten en toetsing	11
3.5	Conclusie.....	12
4	Samenvatting.....	13
5	Referenties	14

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

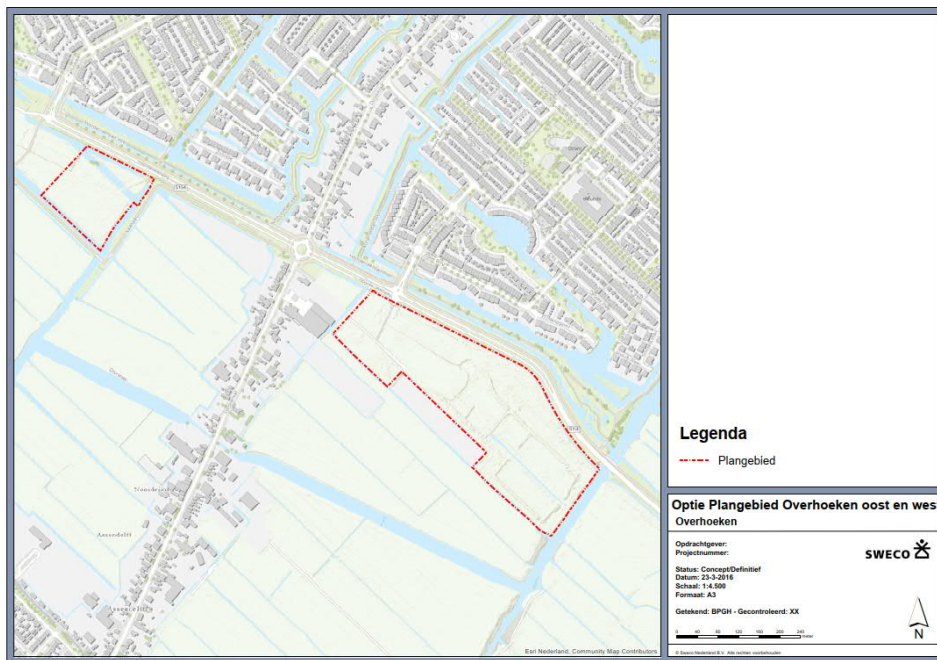
Er zijn plannen om in totaal 250 nieuwe woningen te realiseren op de locatie Overhoeken te Assendelft, provincie Noord-Holland. Overhoeken omvat twee deelgebieden; de 'Westelijke hoek' en de 'Oostelijke hoek'.

Projecten of handelingen dienen te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. In dat kader is in eerste instantie een verkennend natuuronderzoek door Sweco Nederland B.V. uitgevoerd (Sweco, 2021). Uit het verkennend natuuronderzoek is naar voren gekomen dat het plangebied potentieel geschikt is voor vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis, watervleermuis en de gewone grootoorvleermuis).

Het doel van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden ten aanzien van de hierboven genoemde beschermde soorten. Indien sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming, dan is voor de ingreep mogelijk een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming vereist.

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen in Assendelft, provincie Noord-Holland. Het projectgebied bevindt zich ten oosten van Beverwijk en ten noordwesten van Zaanstad. De locatie Overhoeken bevindt zich aan de Noorderveenweg ten zuiden van de wijk Saendelft in Assendelft (Figuur 1). De werkzaamheden met betrekking tot de aanleg van de nieuwe woningen zullen uitgevoerd op twee locaties aan weerszijden van de Dorpsstraat. Locatie A, de Westelijke hoek, is een oud agrarisch perceel aan een watergang, waar met de ontwikkeling van Seandelf grond is onttrokken. Sinds 2015 is de watergang aan de zuidkant verbreed en heeft het terrein braak gelegen. Locatie B, de Oostelijke hoek, is een actief agrarisch perceel, welke aan de zuidkant grenzend is aan een aantal volkstuinjes (Figuur 1).

Figuur 1. Topografische ligging plangebied (rood omlijnd) met locatie A, de westelijke hoek en locatie B, de oostelijke hoek.

2 Wettelijk kader

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.):

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor *Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten* geldt dat voortplantings- en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond.

Voor *Andere beschermde soorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond.

Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten. Ten aanzien van de *andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming.

Met artikel 3.10 van deze wet wordt het mogelijk gemaakt om die bescherming op te heffen om redenen die onder meer verband houden met ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of verband houden met onder meer het bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, drinkwaterleidingen en infiltratiekanalen ten behoeve van drinkwaterproductie, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer. Met artikel 4.9 van de verordening wordt een dergelijke vrijstelling gegeven (Omgevingsverordening NH2020 (2020)). De diersoorten waarop de vrijstelling ten behoeve van ruimtelijke ingrepen ziet, worden genoemd in tabel 1.

Tabel 1. *Vrijgestelde soorten in Noord-Holland (Provincie Noord-Holland 2016)*

Zoogdieren	Vos
Aardmuis	Woelrat
Bosmuis	
Dwergmuis	<i>Amfibieën</i>
Dwergspitsmuis	Bruine kikker
Egel	Gewone pad
Gewone bosspitsmuis	Kleine watersalamander
Haas	Meerkikker
Huisspitsmuis	
Ondergrondse woelmuis	
Ree	
Rosse woelmuis	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de nieuwe wet geldt een ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de nieuw wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

Naast bovengenoemde verbodsartikelen bevat de Wnb een algemeen geldende zorgplicht, zie hieronder. Deze zorgplicht is te allen tijde van toepassing en geldt ook voor niet beschermde flora en fauna:

Zorgplicht (artikel 1.11)

- lid 1) Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- lid 2) De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - onderdeel a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - onderdeel b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - onderdeel c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
- lid 3) Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

3 Vleermuizen

3.1 Inleiding

Uit het verkennend natuuronderzoek kwam naar voren dat het plangebied geschikt is als vliegroute voor vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis, watervleermuis en de gewone grootoorvleermuis). De watergang 'Binnen Delft' aan de oostgrens van het plangebied fungeert mogelijk als vliegroute. De foerageergebieden van vleermuizen kunnen op kilometers afstand van de verblijfplaats liggen. Vleermuizen maken gebruik van vaste vliegroutes tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Als een vleermuis op zo'n vliegroute plekken tegenkomt waar veel insecten zijn, zal deze route tevens gebruikt worden om te jagen. De meeste vliegroutes liggen langs lijnvormige landschapselementen, zoals lanen, heggen, bomenrijen en watergangen (Dietz, 2011).

De Binnen Delft is een watergang tussen Assendelft en Wormerveer. Ter hoogte van het plangebied loopt de watergang onder de Noorderveenweg door. Het is een brede watergang met een noordoostelijk gelegen ligging (Figuur 2).

Figuur 2. Binnen Delft ten oosten van het plangebied.

Tijdens de werkzaamheden kan gebruik gemaakt worden van verlichting, wat een verstorend effect kan hebben op vleermuizen (overtreding op artikel 3.5, lid 2). De beoogde woningen zullen grenzen aan de watergang, zodat ook tijdens de gebruiksfase een blijvende toename aan verlichting een negatief effect kan hebben op vleermuizen.

3.2 Methode

Het Vleermuisprotocol 2021 (NGB, 2021) stelt dat voor onderzoek naar vliegroutes voor de in het plangebied voorkomende soorten op de volgende momenten nodig is:

- Gewone dwergvleermuis: 2x2 uur (waarvan 1 in de kraamperiode 15 mei – 15 juli) in de periode 15 april – 15 oktober.
- Ruige dwergvleermuis: 2x2 uur (waarvan 1 in de kraamperiode 15 mei – 15 juli) in de periode 15 april – 15 oktober.
- Laatvlieger: 2x2 uur (waarvan 1 in de kraamperiode 15 mei – 15 juli) in de periode 15 april – 1 oktober.
- Rosse vleermuis: 2x2 uur (waarvan 1 in de kraamperiode 15 mei – 15 juli) in de periode 15 april – 15 oktober.
- Meervleermuis: 2x2 uur (waarvan 1 in de kraamperiode 15 mei – 15 juli, en eventueel 1 in de ochtend) in de periode 1 april – 15 augustus.
- Watervleermuis: 2x2 uur (waarvan 1 in de kraamperiode 15 mei – 15 juli) in de periode 15 april – 15 september.
- Gewone grootoorvleermuis: 2x2 uur (waarvan 1 in de kraamperiode 15 mei – 15 juli) in de periode 15 april – 1 oktober.

Het aanvullend onderzoek naar vliegroutes wordt uitgevoerd middels twee bezoeken in de periode tussen 15 mei en 15 augustus, waarbij de periode tussen de bezoeken tenminste acht weken betreft.

Voor de meervleermuis zijn inventarisatiemomenten benodigd vanaf een kwartier na zonsondergang tot twee uur daarna, voor de gewone grootoorvleermuis is dit vanaf 30 minuten na zonsondergang. Voor de overige soorten dient het onderzoek vanaf zonsondergang tot twee uur daarna plaats te vinden. Zodoende hebben de onderzoeken tweeëneenhalf uur in beslag genomen. Bij het uitvoeren van het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een Petersson D240x batdetector.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd bij goede weersomstandigheden: weinig wind (< 5 Bft), geen regen en een temperatuur van boven de 10°C. Zie tabel 3.2 voor een overzicht van de bezoekenmomenten en weersomstandigheden.

Tabel 3.2 Bezoekmomenten en weersomstandigheden vleermuizen

Datum	Tijd	Weer	Onderzoek naar
13-06-2022	22.00-00:30 <i>Zon onder 22:00</i>	Droog, 5/8 bewolkt, 12°C, 2 Bft W	Vliegroute
08-08-2022	21:20-23.50 <i>Zon onder 22.21</i>	Droog, onbewolkt, 17°C, 3 Bft NO	Vliegroute

3.3 Resultaten

3.3.1 Eerste bezoek vliegroute

De eerste waarneming van de avond betrof een waarneming van een gewone dwergvleermuis circa 30 minuten (22:30) na zonsondergang. Deze vloog van noordelijke naar zuidelijke richting. Tien minuten (22:40) daarna werden twee gewone dwergvleermuizen waargenomen die vlogen in tegengestelde richting. Grote delen van de avond was het stil. Er is één overvliegende laatvlieger waargenomen. Verder zijn tijdens het veldbezoek nog enkele gewone dwergvleermuizen waargenomen die voor een korte periode langs de populieren foerageerden. Er was geen duidelijke vliegroute waar te nemen, de vliegrichtingen van de vleermuizen verschilden erg. Verder zijn er geen over het water vliegende vleermuizen waargenomen.

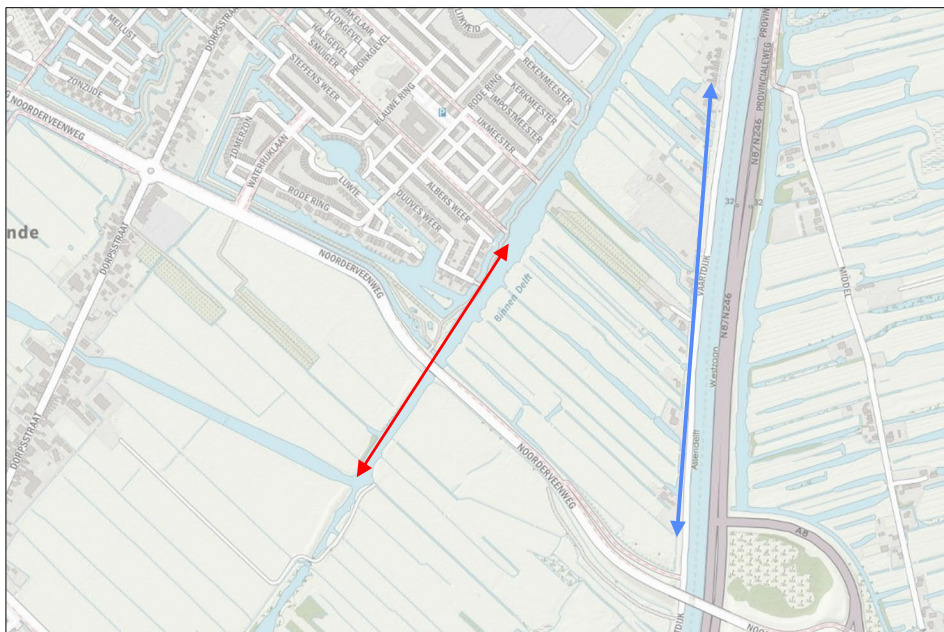
3.3.2 Tweede bezoek vliegroute

Tijdens het tweede bezoek langs de watergang werd de eerste overvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen rond 40 minuten na zonsondergang. Deze twee vleermuizen kwamen vanuit het noorden. Enkele minuten later werden er drie gewone dwergvleermuizen waargenomen die foerageerden rondom de populieren en wilgen langs de watergang. Deze vleermuizen bleven hier een klein half uur foerageren. Het is waarschijnlijk dat deze dieren onderkomen hebben in de bebouwing ten noorden van het plangebied. Circa een uur na zonsondergang werd een overvliegende laatvlieger waargenomen en ongeveer een kwartier later nog één. Beide laatvliegers vlogen van westelijke naar oostelijke richting en kruisten daarmee de watergang. Later op de avond werden op enkele momenten overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze bleven kort foerageren langs de bomen en vlogen daarna verder. De gewone dwergvleermuizen kwamen van verschillende richtingen. Het werd duidelijk dat zij niet de watergang als vliegroute gebruikten.

3.4 Effecten en toetsing

Tijdens de inventarisatiemomenten zijn tijdens de twee bezoeken meerdere gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. Er zijn geen vleermuizen waargenomen welke de watergang volgden. Zodoende kan geconcludeerd worden dat de watergang niet dienst doet als vliegroute voor vleermuizen.

Op circa 700 meter ten oosten van het plangebied is een brede vaart gelegen met dezelfde oriëntatie als de Binnen Delft. Het is mogelijk dat vleermuizen deze Nauernasche vaart gebruiken als vliegroute (figuur 3).

Figuur 3. De onderzochte watergang (rode pijl) en mogelijke alternatieve vliegroute (blauwe pijl)

Uit het aanvullend onderzoek naar de potentiële vliegroute komt naar voren dat er geen vliegroute aanwezig is langs de watergang Binnen Delft. Zodoende is er geen overtreding van de Wet natuurbescherming artikel 3.5, lid 2 en is het aanvragen van een ontheffing niet nodig.

3.5 Conclusie

Tijdens de inventarisatiemomenten zijn beide keren enkele gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. Deze vleermuizen vlogen vanuit verschillende richtingen en leken geen gebruik te maken van de watergang als vliegroute. Zodoende kan geconcludeerd worden dat de watergang niet dienst doet als vliegroute.

4 Samenvatting

Het aanvullend onderzoek bestaande uit twee veldbezoeken op 13 juni en 8 augustus. Beide keren zijn enkel overvliegende laatvliegers en foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Tijdens het aanvullend natuuronderzoek is geen (essentiële) vliegroute in het plangebied aangetroffen. Het aanvragen van een ontheffing omtrent de Wet natuurbescherming is niet nodig voor:

Tabel 9 **Samenvattende tabel maatregelen**

Soort	Effecten	Ontheffing Wnb nodig	Mitigerende maatregelen
Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, water/-meervleermuis, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis	Geen; er is geen vliegroute aanwezig	Nee	n.v.t.

5 Referenties

- BIJ12 (2017a). Kennisdocument gewone dwergvleermuis, versie 1.0. Juli 2017.
Ingezien van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill. 2011. Vleermuizen, Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Uitgevers BV Utrecht - Zoogdiervereniging Nijmegen.
- NGB (2021). Vleermuisprotocol 2021. Netwerk Groene Bureaus.
- Prins, L. (2021) Verkennend natuuronderzoek Westzanerwerf te Westzaan. 51000092, Sweco, Alkmaar